

K *vinnors textila arbeten* genom århundradena är imponerande och fascinerande. De har troget arbetat med långa, omfattande och slitsamma processer för att få fram garn och tråd till vävning och därefter vävt och broderat, stickat och virkat klädesplagg och tyger för alla tänkbara tillfällen. De har försett hela familjen och drängar och pigor med vardagskläder, de har skapat vackra högtidsdresser och otroliga mängder av tyger i olika tekniker och med olika mönster. Stugornas och palatsens väggar har klätts av unika och sköna väggbeklädnader.

Det omfattande nyttoarbetet för hemmets bruk var evigt och ständigt pågående. Men de har i allt detta arbete för enkla ting ändå alltid haft estetiska ambitioner: linnen fick en spets, raggsockan ett färggrant mönster, kjolen ränder i granna färger. Och när de kunde blomma ut i konstvävnader och dyrbara tyger visste deras längtan efter skönhet inga gränser. De skapade bäddöverkast, täcken, väggkläden, kjolar, dresser etc i sprakande färger och fantasifulla mönster som tju-sade människor över hela världen.

Men detta var bara ytan, de hade också krav på kvaliteten: tråd och garn måste vara starka och klara väta och tvätt. Väven måste vara perfekt och slitstark. För kvinnorna som genom århundradena hade textilarbetet som sin främsta syssla var det en del av deras identitet, av deras styrka som kvinnor, ett arbete som gav dem självförtroende. Deras skicklighet uppskattades och de visste om det.

Ekonomin var inte oväsentlig. Kvinnornas textilarbete representerade en stor del av hushållets ekonomi. När sedan många kvinnor dessutom producerade textilier för avsalu kunde det vara avgörande för hela familjens möjligheter att överleva eller också ge en bättre standard. Textilierna i ett allmogehem hade ett stort värde: i bouppteckningar har vi sett att de hade det största värdet av lösöret.

Det här gäller alla de kvinnor som jag skriver om i den här boken: de cypriotiska och svenska kvinnorna. Jag kallar den FREJA och AFRODITE. Freja var i nordisk mytologi kärlekens och fruktsamhetens gudinna och hon stod i vid mening också för kultur. Afrodite var grekernas kärleksgudinna men också skönhetens och fruktbarhetens gudinna.

Cypern och Sverige har helt skilda historiska skeenden i det förflutna. Kvinnorna har också haft olika villkor. Men när jag nu granskar deras textila arbeten finner jag mycket gemensamt. Kvinnors textila tekniker, mönster och processer under århundradena har skapat en gemensam internationell tradition och kultur som vi finner spår av i olika regioner och platser. När jag i nutid finner samma slags teknik, mönster och vävnad på Cypern som i våra svenska konstvävnader från slutet av 1800-talet visar det på ett gemensamt europeiskt ursprung.

Men hur har kvinnornas situation i familjen och samhället påverkats av deras möjligheter under olika skeenden? Fanns det råvaror: ull, lin, bomull och silke? Fanns det sländor, vävstolar och alla redskap för att få fram tråd och garn? Fanns det försäljare och platser för försäljning av de textilier de gjorde för avsalu? Hur lärde de sig väva och brodera? Det finns ett oändligt antal frågor. Jag kommer att besvara de flesta av dem i den här boken. Och jag kommer särskilt att belysa en stor skillnad mellan länderna: i Sverige fanns kvinnliga folkhögskolor som hade textil slöjd som främsta ämne och som spelade en oerhört viktig roll för kvinnors utbildning i textil slöjd och spridning av kunskaperna till andra kvinnor i samhället.

Med dessa ord överlämnar jag till läsaren att ta till sig beskrivningar och kunskaper i boken och hoppas att fler ska bli intresserade av och känna glädje över kvinnors textila arbete.

Maiianne Marcusdotter